

ныхъ во второй Зографской писцовой книгѣ, оказалось бы два зевгаратныхъ двора, пять воидатныхъ, два актимона, во второмъ разрядѣ оказалось бы три зевгаратныхъ двора, три воидатныхъ, пять актимоновъ, въ третьемъ разрядѣ оказалось бы два зевгаратныхъ двора, три воидатныхъ, два актимона. Подобная догадка очевидно не имѣла бы ни малѣйшаго основанія. Очень слабую помощь оказываютъ намъ и писцовыя книги, напечатанныя въ актахъ Ксенофскаго монастыря (Приложеніе къ X т. Визант. Врем., стр. 43—44, 50—51, 71, 77). Тутъ перечислено значительное количество париковъ, но почти всѣ они безземельны и обложены податью въ $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{6}$ иперпира.

Въ концѣ первой Зографской писцовой книги находимъ важное указаніе, что подать, называемая пожилымъ, взималась съ крестьянъ въ два срока, одна половина въ сентябрѣ, другая въ мартѣ. Кромѣ того парики несли барщину и двѣнадцать дней въ году обязаны были работать на монастырь и сверхъ того подносить обычные три дара (κάνισμα) въ годъ. Въ чемъ эти дары заключались неизвѣстно, а во второй писцовой книгѣ дары, первоначально подносившіеся по всей вѣроятности въ натурѣ, замѣнены денежнымъ взносомъ.

Въ первой Зографской писцовой книгѣ установленъ тотъ же порядокъ, что и въ Хиландарскомъ практикѣ. Крестьяне, перечисленные въ послѣднемъ памятникѣ, обязаны были также уплачивать подати въ тѣ же два срока, въ сентябрѣ и мартѣ, нести барщину по 12 дней въ годъ и подносить монастырю «законныя три поклоны», т. е. обычные три дара. Это загадочное выраженіе теперь совершенно ясно, а благодаря сходству Зографской писцовой книги съ Хиландарской не датированной становится почти несомнѣнной догадка Θ. И. Успенскаго, приурочившаго Хиландарскій практикъ ко времени Стефана Душана.

II. Безобразовъ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ

ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Πατριαρχείου

Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ ὑπάρχουσι νῦν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν κώδικας, μεμβρὰνους μὲν ὀλίγοι, οἱ δὲ πλείους χάρτινοι. Κατὰ τὴν ἔτει 1907-ψ πρῶτην ἐπίσκεψίν μου ἐπὶ τινὰς ὥρας ἠνυκαίρησα νὰ ἐξετάσω τινὰς αὐτῶν, ἀναβαλὼν τὴν τῶν λοιπῶν ἔρευναν εἰς ἄλλην εὐκαιρίαν. Αἱ ληφθεῖσαι πληροφορίες ἔχουσιν οὕτω.

1.

Μεμβρ. φύλλα 193. Δίστηλον. 11-ης ἑκατοντ. Ἐκástη σελὶς γραμμὰὶ 21. 72 × 225.

Εὐαγγέλιον λειτουργικὸν κεκολοβωμένον καὶ μετὰ πολλῶν ἐν διαφοροῖς τετραδίοις ἐλλειμμάτων. Τὸ πρῶτον φύλλον, εἰ καὶ μεμβράνινον, πρόσθετον 14-ου αἰῶνος. Τὸ κείμενον τετονισμένον μουσικοῖς ἐρυθροῖς σημάδοφώνοις· ἐρυθρά δὲ καὶ τὰ ἀρκτικά κεφαλαιώδη στοιχεῖα καὶ αἱ ἐπιγραφαί. Τελευτᾷ εἰς τὰς ἐξῆς εὐαγγελίου Κυριακῆς τοῦ Ἀσώτου λέξεις· «καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἁσώτως» (Λουκᾶ ιε', 13). Ἐσώθεν ἐπὶ τῆς πρώτης πινακίδος· «το παρον ιερών θιον Ευαγγεληλον ὑπάρχει τῆς μονῆς του Σωτηρος Χριστου. εἰς το νηση της Πολης 1718». Ἡ τῶν τετραδίων ἀρίθμησης διήκει μέχρις ἀριθμοῦ λ', ἐν δὲ τῷ μεταξύ λείπουσιν ἱκανὰ τετράδια, οἷον ια', ιβ' κτλ.

2.

Μεμβρ. φύλλα 120 μήκ. 295, πλ. 215. Δίστηλον. Ἐκάστη σελίδι γραμμὰ 29. Τοῦ φ. 16, 46, 81 σφύζονται μόνον τεμάχια. Γραφή 12-ης ἑκατονταετηρίδος. Ἐν τῷ φ. 67^α ταινιοειδὲς ἐρυθρὸν κόσμημα, ἕτερον πιοειδὲς ἐν τῷ φ. 1^α. Διάφορα κοσμημᾶτια ἐν πολλοῖς τοῦ κώδικος τόποις.

Λειτουργικὸν Εὐαγγέλιον κεκολοβωμένον καὶ μετὰ διαφόρων ἐν διαφοροῖς τόποις ἐλλειμμάτων. Αἱ ἐπιγραφαὶ ἐρυθραῖ, ἐρυθρά δὲ καὶ τὰ ἀρκτικά κεφαλαιώδη στοιχεῖα, μεγάλου σχήματος ὄντα καὶ ἔγκοσμα. Ἀπὸ φ. 113 κέ. μνηολόγιον τῶν εὐαγγελίων ἀκέφαλον. Τὸ κείμενον τελευτᾷ εἰς περικοπὴν Λουκᾶ ἀναγινωσκομένην τῇ α' Ἰανουαρίου εἰς τὰς λέξεις· «ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς. . . .» (Λουκ. β', 44). Ἐσώθεν, ἐπὶ τῆς πρώτης πινακίδος· «† αφνη^ω μηνι Νοεμβρίω ιε ελάβαμέν ἡμῆς παπὰ Ἰωάννης Δεσαλέρνός και Λινάρδός Δεσαλέρνός ἀπὸ τον Μιχάλη Μαλάνδρί ἀσπρα δια τα σολδ ἄτηκων της ανΑνάληψης».

3.

Χάρτινα φύλλα 482 μήκ. 29, πλ. 21. Σελίδες δίστηλοι ἐξ 26—28 γραμμῶν.

Δύο διαφέροντα γραψίματα 15-ης ἑκατονταετηρίδος. Πολλαχοῦ κοσμήματα ταινιοειδῆ ἢ ὀφειειδῆ. Κεφαλαῖα ἀρκτικά στοιχεῖα, τινὰ δὲ ὑπερμεγέθη, ἐρυθρά, πολύχρωμα, πάντα δὲ περιπεποικιλμένα. Ἐσώθεν ἐπὶ χάρτου κινητοῦ· «Τὰ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Θεοδώρουπόλεως κομισ ἔντα ἀρχαῖα χειρόγραφα· ἐν Εὐαγγέλιον, ἐν Τριψίδιον καὶ ἐν Μηνάιον. αωοβ^ω Νοεμβρίου κη^η».

Πανηγυρικὸν καὶ Τριψίδιον.

1. Τριψίδιον μέχρι Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ἀκέφαλον. Ἀρχ. «Χαῖρε, ἡ κεχαριτωμένη* ἡ τὸν ἰλασμὸν πάντων τέξασα»* κτλ., φ. 1—400.

2. Λόγος ἀκέφαλος εἰς Τελώνην καὶ Φαρισαῖον. Αρχ. «δικαιοσύνη καὶ ὑψηλοφροσύνη. ὁ δὲ τελώνης ἀμαρτίαν καὶ ταπεινοφροσύνην» κτλ., φ. 401^α.

3. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «λόγος εἰς τὸν ἄσωτον υἱόν». Αρχ. «Ἀεὶ μὲν τὴν τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίαν» κτλ., φ. 403^α.

4. Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ «περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων, ὅπως αἱ ὑπὲρ αὐτῶν γινόμεναι λειτουργίαι καὶ εὐποιΐαι τούτους ὀνίνησιν». Αρχ. «Τὰ τῶν βρωμάτων ἡ θέα» κτλ., φ. 409^α.

5. Ἰππολύτου Ῥώμης «λόγος περὶ τῆς συντελείας τοῦ κόσμου τούτου καὶ περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου, τὸ πῶς μέλλει βασιλεύειν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ εἰς τὴν δευ-

τέραν παρoυσίαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ἀρχ. «Οἱ μακάριοι προφῆται» κτλ., φ. 419³.

6. Ἰωάννου Χρυσοστόμου «λόγος εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς καὶ εἰς τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἀδάμ, λεχθεὶς τῇ Κυριακῇ τῆς Τυρινῆς καὶ περὶ νηστείας». Ἀρχ. «Πρόκειται ἡμῖν» κτλ., φ. 434³.

7. «Διήγησις περὶ τῶν ἀγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων καὶ πῶς καὶ δι' ἣν αἰτίαν παρελάβομεν ἐπιτελεῖν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν ἀγίων νηστειῶν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ». Ἀρχ. «Τοῦ βασιλέως Θεοφίλου», φ. 449³.

8. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «λόγος περὶ νηστείας λεχθεὶς τῇ Κυριακῇ β' τῶν ἀγίων νηστειῶν». Ἀρχ. «Ἐπὶ θεραπείαν τήμερον», φ. 456³.

9. Τοῦ αὐτοῦ «λόγος εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, λεχθεὶς τῇ γ' ἐβδομάδι τῶν ἀγίων νηστειῶν». Ἀρχ. «Ἦκεν ἡμῖν ἐνιβύστας ἡμέρα», φ. 458³.

10. Τοῦ αὐτοῦ «λόγος εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς, λεχθεὶς τῇ Κυριακῇ δ' τῶν ἀγίων νηστειῶν». Ἀρχ. «Ἦκούσαμεν ἀδελφοί» κτλ., φ. 463³.

11. Τοῦ αὐτοῦ «λόγος εἰς τὸν πλούσιον καὶ εἰς τὸν πτωχὸν Ἀάζαρον, λεχθεὶς Κυριακῇ ε' τῶν ἀγίων νηστειῶν». Ἀρχ. «Μέριστόν ἐστι διδασκαλεῖον» κτλ., φ. 466³.

12. «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας, τῆς Αἰγυπτίας, συγγραφεὶς παρὰ τοῦ ἀγίου Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων, λεχθεὶς τῇ Πέμπτῃ τῆς ε' ἐβδομάδος τῶν ἀγίων νηστειῶν, τοῦ μεγάλου κανόνος». Ἀρχ. «Μυστήριον βασιλέως» κτλ., φ. 469³.

4.

Χάρτ. φύλλα 263 μῆκ. 288, πλ. 215. Γραφὴ ἀρχομένου τοῦ 15-ου αἰῶνος. Ἐπιγραφαὶ ἐρυθραὶ· ἐρυθρὰ δὲ καὶ ἔγκοσμα τὰ ἀρκετικὰ κεφαλαιώδη στοιχεῖα. Ἐν πολυαρίθμοις τόποις ταινιοειδῇ κοσμημάτων ἐρυθραμέλανα.

Στιχηθάριον καὶ εἰρμολογιον ἀκέφαλον καὶ κολοβόν. Ἐν τῷ φ. 135^α ἐπιγραφὴ· «Ἀρχὴ τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς καὶ ἀποδεκάτωσις τοῦ χρόνου ὅλου». Ἀρχ. «Κυριακὴ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου. Μὴ προσευξώμεθα φαρισαϊκῶς» κτλ. Ἀπὸ φ. 179^β «Ἀκολουθία τῶν ἀγίων παθῶν». Ἀπὸ φ. 206 «Ἀρχὴ τῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων. Τῷ Σαββάτῳ ἐσπέρας ἡχος α'. Εὐφράνθητε, οὐρανοί* σελπίσατε» κτλ. Ἀπὸ φ. 232^β «Στιχηρὰ σταυροθεοτοκία τῶν ὁκτῶ ἡχων, ποιηθέντων ὑπὸ Λέοντος τοῦ δεσπότη». — Ἀπὸ φ. 255 κέ. «Ἀρχὴ σὺν θεῷ εἰρμολόγον». Ἐπὶ τῆς ἡμέρας τοῦ φ. 29^β. «† Ἐγεννήθη Φραντζίσκα ἡ θυγά(τηρ) Δεκεμ(βρίω) δ', ἡμέ(ερα) Σαββά(τω) τῷ αυν. Βαίου(ος) μεσέ^ρ Τζουα(νος). † Ἐγεννήθη(η) Κοσμᾶς ὁ υἱός μου Μαίω ε', ἡμέρα δ' ἐν νύκτῃ καὶ ἐν φωνῇ ἀλέκτ(ρ)ιόνος, ἰνδικτιῶνος. α τῶν αυνς. — † Ἐγεννήθη(η) Δαμιανός ὁ ἐμός υἱός Δεκεμβρίω η', ὥρα ζ' τῆς ἡμέρας α' ἡμέρα κ Βαίου(ος). — α Βαίου(ος) Εὐρίπ(ου) Περίορος ὁ καὶ βας Διοκλητιανός». Ἐν τῷ φ. 260^β. «† Ἐκοιμήθη(η) ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Κάλεως. μηνὴ Ἰουνίω, β'. ἡμέρα β'. ἐν ετει σπδα', ἰνδικτιῶνος α'. — † Ἐτούτω το βυβλιων ενε τοῦ μεγάλου Δημητηρίου εἰς τὴν Πρεβένταν

καὶ ἔνε δὴ ὅτῃ το ἐπερίλαβεν ἡ ἐκκλησία. ἡγουν ἡ ἐπισκοπ(ή). δη ασπρ(α) ο'. διότῃ αὐτὴ ἔλαβε το Τριώδ(ιον). δια το στηγαρριον.—† Κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Ἰαννουαρίου μινός. ἐπουλίσαμεν ἐμῖς ἱεῖς ὅτε παπ(ᾶ) Δημήτριος. καὶ Δημήτριος ἱερεὺς τὸ στιχεράριον δι ασπρα ν ἐν ἔτη ζοζ'.

5.

Μεμβράνινα καὶ χάρτινα φύλλα 264. Μεμβράνινα φ. 22—48, 52—91, 102—117, 128—240. Φύλλα χάρτινα 1—21, 49—51, 92—101, 118—127, 241—264. Τὰ χάρτινα ἐγράφησαν ἐπὶ «ἔτους ζς' θ, ἰνδικτιῶνος θ: θ' κύ(κλος) ας: τ, κύ(κλος) αμ:·». Καὶ πάλιν ἐν φ. 264^β. «ἔτους ζςθ». Ἡ τῶν μεμβρανίνων φύλων γραφὴ 12-ης ἐκατονταετηρίδος. Μήκους 260, πλάτους 20. Το κείμενον μονόστηλον ἐκ 38 γραμμῶν.

Μηναῖα τοῦ ὅλου ἐνιευτοῦ, ἀκέφαλον. Ἐκάστη ἐν αὐτῷ ἀκολουθεῖ ἀπὸ τοῦ καθίσματος, τῶν δ' ἐν αὐτῷ ἁσματικῶν κανόνων πολυάριθμοι ἀνέκδοτοι.

6.

Μεμβράνινα φύλλα καὶ χάρτινα 195. Μεμβράνινα 30—195. Χάρτινα 1—29, ταῦτα δὲ γραφῆς 16-ης ἐκατ., τὰ δὲ περγαμηνὰ 10-ου ἐκατοντ. Τῶν μεμβρανίνων τὸ κείμενον μονόστηλον ἐξ 26 γραμμῶν. Μῆκος τοῦ κώδικος 24, πλάτος 172. Ἐσῶθεν ἐπὶ τοῦ σταχώματος: «† Τούτο τὸ παρὸν βιβλίον ὑπάρχει τοῦ Δούκα τοῦ Ἀληάτι υἱῶς, καὶ εἴτης τὸ ἀποξενόσι απ αὐτὸν να ἐχη τὰς ἀράς τὸν τριακοσίων δέκα καὶ οκτὸ θεοφόρων πατέρων, καὶ τὴν ὀργὴ τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως Χριστοῦ να κληρονομήσι:—Δούκας, ἀναγνώστης».

Ἐν τούτοις μεμβρανίοις φύλλοις περιέχονται αἱ Πράξεις ἀποστόλων καὶ Παύλου αἱ ἐπιστολαί: πρὸς Ῥωμαίους, Κορινθίους α' καὶ β', Γαλάτας, Θεσσαλονικεῖς, Τίτω, Φιλήμονι καὶ Ἑβραίοις. Ἀρχ. «(ἀρξά)μενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου, ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη» (Πράξ. α', 22). Τέλος: «τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων. τὴν ἐπαγγελσίαν λαβώσιν» (Ἑβρ. θ', 15).

7.

Χάρτ. φύλλα 232 μήκ. 221, πλ. 145. Ἡ γραφὴ 15-ου αἰῶνος. Ἐσῶθεν ἐπὶ τῇ πινακίδι τῇ πρώτῃ κεκόλληται χαρτίον γραφῆς 15-ης ἐκατοντ., ἐν ᾧ ἀναγινώσκειται κείμενον τὸ ἐπιγεγραμμένον: «Ὅσα(ι) τῶν πόλεων καὶ τόπων χρόνοις ὑστέροις μετονομάσθη». Ἀρχ. «Χαλδαϊκῇ νῦν Καλαμαρία, καὶ Χαλκίδα ὁ Εὐρύπος. Ἐδεσα τὰ Βοδενά. Μύλιτος τὰ Παλάτια. Φθία ἡ περὶ τὰ Φάρσαλα χώρα» κτλ.

Παπαδικὴ ἀκέφαλος. Σημειωτέα.—1) «Ἀρχὴ τῶν σημαδιῶν τῆς παπαδικῆς τέχνης ψαλλόμενα κατ' ἥχον». Ἀρχ. «Ἀρχὴ μέση(ς) καὶ τέλος» κτλ. φ. 2^α. —2) «Ἀρχὴ σὺν θεῷ τοῦ πολυελέου ἔχων ἀλληλουϊάρια διαφόρων ποιητῶν παλαιῶν καὶ νέων. οὗτος φάλλεται ἐν τῇ μονῇ τοῦ Λάτρου καὶ ἐν ἐτέραις χώραις καὶ πόλεσι εἰς ἥχον πρῶτον», φ. 19 κέ.—3) «Ἐτερα ἀλληλουϊάρια ἀπὸ τὸν αὐτὸν Λατρὸν πολυέλεον διαφόρων ποιητῶν: τὰ τοιαῦτα δὲ ἀλληλουϊάρια ψάλλον-

ται εἰς ἀμώμους ἀγίων, καταχρηστικῶς δὲ ἐν τῇ πόλει Θεσσαλονίκη», φ. 24 κέ. Συνδέται τούτων, Ἀνδρέας, Γρηγόριος, Δοκειανός, Ἀμα(σ)τριανός, Κοντοπετρῆς, Κουκουζέλης, Κορώνης. «Ἐν ἀλληλουϊάριον ὠνόμασται «Λατρηνόν».—4) «Ἐτερος πολυέλεος ψαλλόμενος ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Θεσσαλονίκη, ποιηθὲν παρὰ τοῦ μαίστορος Ἰωάννου τοῦ Κουκουμᾶ καὶ ἐτέρων διαφόρων ποιητῶν εἰς ἦχον πρῶτον», φ. 38^β. Ἔστι δὲ σύνθεσις Γλυκέος τοῦ Δυσικοῦ. Ἐῖτα πολυέλεος Γρηγορίου, Κορνηλίου μοναχοῦ, παπαῖ Μανουὴλ τοῦ Πλαγιάτου Σταμενίτζη, Χριστοφόρου, Κλωβᾶ, Κουκουζέλη».—5) «Ἐτερος ψαλμὸς ψαλλόμενος καὶ αὐτὸς συναπόβολα μετὰ τοῦ πολυελέου ἐν ταῖς μεγάλαις ἑορταῖς λεγόμενος Λατρηνός. Ἦχος δευτέρος». Ἀρχ. «Ἐξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ», φ. 50^β. — 6) «Ἐτερα ἀντίφωνα ψαλλόμενα εἰς παρακλήσεις βασιλέων καὶ εἰς ἐτέρας ἑορτάς. Ποίημα τοῦ Κορώνη κῦρι Ξένου», φ. 53^α.—7) «Ὑμνος ψαλλόμενος εἰς τοὺς ἀγίους ἀγγέλους κατὰ Δευτέραν· ψάλλεται δὲ καὶ εἰς τὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἀντὶ πολυελέου. Ποίημα τοῦ Ἡθικοῦ κῦρι Νικηφόρου καὶ ἐτέρων διαφόρων ποιητῶν εἰς ἦχον πλαγίου δευτέρου», φ. 57^α.—8) «Κοντάκιον ψαλλόμενον εἰς κοιμηθέντας. Ποίημα τοῦ μαίστορος κῦρι Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη», φ. 77^β. — 9) «Ἐκλογὴ μερικὴ κρατημάτων διαφόρων ποιητῶν ἐκ τῶν κατ' ἦχον», φ. 210^β. Ποιηταὶ· Ξένος Κορώνης, Ἰωάννης Κουκουζέλης, Ἰωάννης Γλυκὺς, Κοντοπετρῆς. — 10) <Προσθήκη νεωτέρα> «Ἐρμηνεῖα παρακλιγγῶν τῶν ὀκτὼ ἡχων, ἡγουν τῶν τεσσάρων κυρίων καὶ τῶν τεσσάρων πλαγίων αὐτῶν, ὧν τὰ ὀνόματα ταῦτα: ᾧς λέγεται Δώριος, ᾧς Λύδιος» κτλ. Τέλος· «φθοραὶ δὲ εἰ σὺν ἑξ, ἡγουν..... καὶ τοῦ νενανῶ τοῦ λεγομένου ἄζιζίου», φ. 232.

8.

Χάρτινα φύλλα 308 μῆκ. 212, πλ. 152. Γραφὴ τοῦ 14-ου αἰῶνος. — Στιχηράριον ἀκέφαλον ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν λέξεων· «..... γονεῦσιν διὰ παντός* Μάρμα ἀξιάγαστε*, ὧν κοινωνοὺς ἡμᾶς* ταῖς ἱκεσίαις σου γενέσθαι ποίησον» κτλ.

9.

Χάρτινα φύλλα 235 μῆκ. 223, πλ. 145. Ἐν τῷ φ. 105^β. «† Τοῦ τριτάλαινος καὶ εὐτελοῦς γραφῆς: Ἰω(άνν)ου» στίχοι. Ἀρχ. «.....<Ἰω(άνν)η* ἡγαπημένε μαθητὰ θεολόγε» κτλ.

Παπαδικὴ ἀκέφαλος ἐγκλείουσα μέλη Καπάνη, Ἰωάννου Γλυκέος, Ἰωάννου Κουκουζέλη, Ξένου Κορώνη, Δοκειανοῦ, Μανουγρᾶ, Ἰωάννου Κλαδᾶ, Δαλασσηνοῦ, Γεωργίου Κοντοπετρῆ, Μανουὴλ Χρυσάφου, Ἀνεώτου, Εὐνούχου καὶ πρωτοψάλτου τοῦ Φιλανθρωπηνοῦ, Βασιώτου, Νικηφόρου Ἡθικοῦ.

10.

Χάρτινα φύλλα 168 μῆκ. 148, πλ. 10. Γραφὴ τῆς 15-ης ἑκατοντ. Ἡ γραφὴ τῶν φύλλων 1—13 τῆς 17-ης ἑκατοντ.

Μουσικὴ ἀνθολογία περιέχουσα συνθέσεις Μανουὴλ Γαζῆ, Χρυσάφου τοῦ παλαιοῦ, Ἀνδρέου Σιγηροῦ, Κουκουζέλη, Κορώνη, Τζακνοπούλου, Κοντοπετρῆ, Κωνσταντίνου Μοσχιανοῦ, Μάρκου ἱερομονάχου, Θεοδώρου Ἀνεώτου, Δομετίου

δομειστικῶν, Δαβὶδ Ῥαϊδεστηνοῦ, Ἀργυροπούλου, Γερασίου, Ἰωάννου ἱερέως τοῦ Πρωπολᾶ. Ἐν τῷ φ. 168. «† Η παρούσα ψαλτικοὶ ηπάρχει τοῦ μοναστοῖριου Βαρθολαῖ». Εἴτα ὁπισθεν σημειώμα 6-ου αἰῶνος, ἐν ᾧ μνημονεύεται Θωμᾶς ὁ Θεοτόκης, πρωτονοτάριος «τῆς μητροπόλεως Ἀλρίσσης». Σημειωτέον ὅτι ἄρχεται ἀπὸ δύο μουσικῶν ἐγχειριδίων ἐπιγεγραμμένων οὕτως «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν κατ' ἡχὸν ἡχημάτων». «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν σημαδίων τῆς ψαλτικῆς τέχνης, τῶν τε ἀνιόντων καὶ κατιόντων σωματῶν τε καὶ πάσης χειρονομίας καὶ ἀκολουθίας συντεθειμένης εἰς αὐτὴν παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἀναδεχθέντων ποιητῶν παλαιῶν τε καὶ νέων».

15.

«Στιχηράριον σὺν Θεῷ ἀγίῳ περιέχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἥτοι τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἑορταζομένων ἀγίων, ἔτι δὲ καὶ πάντα τὰ ἰδιόμελα τῶν καθημερινῶν τῶν μὴ ἑορταζομένων ἀγίων».

Φύλλα χάρτου στιλπνοῦ 463 μ.κ. 229, πλ. 149. Κοσμήματα ταινιοσειδῆ κεχρωματισμένα καὶ ἀρκτικά κεφαλαιώδη στοιχεῖα ἐρυθρά, περικεκαλλωπισμένα. Ἐσθθεν ἐπὶ τῆς δευτέρας πινακίδος «αψναω Μαρτίου 10—†χειροτονήθη ὁ Παναγιωτάκης ἀναγνώστης παρὰ τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀγιωτάτου Σιλβέστρου Ἀντιοχείας».

16.

Χάρτινα φύλλα 193 μ.κ. 172, πλ. 175. Ἐν τῷ φ. 80^α κόσμημα χρωματιστὸν ἐν συμπλέγματι ἀνθέων. Μουσικὴ ἀνθολογία ἀρχῆς τοῦ 19-ου αἰῶνος μετ' ἐπιγραφῆς «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τὴν παροῦσαν ἀνθολογίαν περιέχει χειροβικά, κοινωνικά ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ Πέτρου λαμπαδαρίου καὶ Δανιὴλ πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας».

43.

Χάρτινα φύλλα 90 μ.κ. 209, πλ. 209, πλ. 15. Ἔτους 1654-ου. Κείμενον μονόστηλον. Τὰ ἀρκτικά κεφαλαιώδη στοιχεῖα μεγάλα, περικεκοσμημένα, τινὰ μὲν ἐρυθρά, τινὰ δὲ χρωματιστά.

Αἱ τρεῖς ἱεραὶ λειτουργίαι καὶ ἡ τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ ἀκολουθία. Ἐν τῷ φ. 90. «Τέλος αχνο ὁ γράψας Διονύσιος». Ἐν τῷ φ. 1. «† Ἐνύτη υ λητουργεῖα ὑπάρχει τοῦ παπᾶ Ἰερεμία. ἀπὸ μοναστηρίων Διονυσίου καὶ τὴν ἐδωσε εἰς τὴν. . . . δια ψυχικὴν σωτηρίαν, καὶ ἐγράφων εἰς τὰ Καλωρηνηκά».

44.

Χάρτινα φύλλα 380 μ.κ. 21, πλ. 15. Κείμενον μονόστηλον.

«Εἰς τὴν Ἀριστοτέλους φυσικὴν πραγματείαν ὑπομνήματα καὶ ζητήματα Νικολάου Κούρσουλα τοῦ Ζακυνθίου διδασκάλου, φιλοσόφου καὶ θεολόγου». Ἀρχ. «Βιβλίον αον. Τοῖς ἐντευζομένοις εὖ πράττειν. Μέλλοντας ἡμᾶς περὶ τῆς

περιπατητικῆς φιλοσοφίας» κτλ. Ἐν τῷ φ. 380· «Καὶ ταῦτα μέντοι αὐτάρκως εἰλήχασιν ἐκ μείο Θωμᾶ τέρμα τοῦ Γαλατζίου ἐκ φυσικῆς. . . . Θεωρία ἐν χιλιοστῷ ἔτει ἐπτακοσίῳ ὁμάδι ἐπτὰ, μηνὶ Ἀνθυστηριῶνι, εἰκάδι πέμπτῃ ὥρᾳ ὑπῆρχε τρίτη».

Ἄ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

καὶ περιγραφὴ χριστιανικῶν ἀρχαιοτήτων.

(Συνέχεια) ¹.

Β'. Νήσου Σύμης.

1.

Θραῦσμα πλακὸς ἐκ μαρμάρου ὑπεμέλανος μετ' ἐπιγραφῆς καὶ ἀναγλύφων κοσμημάτων ῥυθμοῦ βυζαντιακοῦ. Συνείχετο μετ' ἄλλων παρομοίων πλακῶν ὡς ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸν πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῆς γωνιώδη αὐλακκα (κανάλι).

Εὐρέθη γενομένων ἐπιδιορθώσεων ἐν τῇ ἐν τῇ πόλει Σύμης ἱερᾷ ἐνοριακῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Δημητρίου κειμένη παρὰ τὴν ἀρχαίαν ἀκρόπολιν, καθὰ ἐγνώρισέ μοι ὁ ἐφημέριος αὐτῆς, πανοσ. ἱερομόναχος κ. Μακάριος Μπάρβας.

Ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῆς φαίνεται, ὅτι ἡ πλάξ αὕτη ἀπετέλει μέρος γείσου ἢ διαζώματος ὑπὲρ τὴν ἁγίαν τράπεζαν ἢ τὴν πρόδεσιν τοῦ ἱεροῦ βήματος ἢ ἄλλο μέρος ἐκκλησίας ἀρχαιοτάτης· ἐπεστήριξε δὲ στηλίδια ἥτοι κιόνια, ὡς ἀποδεικνύει ἡ εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν τῆς πλακὸς μία θέσις ἢ σχηματίζουσα τετραγωνον ἐλαφρῶς ἔγκοilon, ἐν ᾧ ἐφηρμόζετο τὸ ἄνω μέρος τοῦ κιονοκράνου τοῦ στηλίδιου. Οὕτως αἱ τοιαῦται πλάκες ἦσαν διατεθειμέναι εἰς τρόπον, ὥστε ἡ ἐπιγραφὴ νὰ ᾔηται ἀπέναντι ἀκριβῶς τοῦ ὀρθῶντος καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτῆς κάθετα, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν κοσμήματα τοῦ πάχους τῶν πλακῶν ἐπικλινῇ πρὸς τὰ ἔσω· ἐπίσης κοσμήματα φέρουσι τὰ ἐκατέρωθεν τῆς θέσεως τοῦ κιονίου μένοντα ἐλεύθερα μέρη.

0,12	0,38	ἐπιγραφή	αὐλαξ
		κοσμήματα ἐπὶ τῆς ἐπικλινούσας πλευρᾶς	
	0,11	κιονίου θέσις	

1) Ἴδε Βυζαντινὰ Χρονικά, τ. 15, 1908, 2-3, σελ. 444-450.